

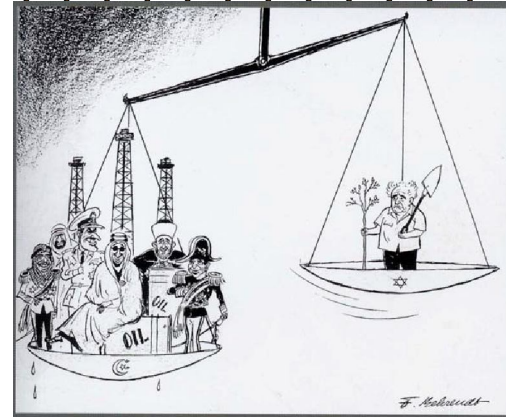
- **Litteratur:**
- **”Protect and produce”,** FAO
- **”Israel`s Negev Desert”(Brosjyre),**
- **”The emblem of the State of Israel”,**
- **”Ecology in the Bible”,** Neot Kedumim
- **”Trees – The green Testament”,**
- **”Beautiful Plants of the Bible”,**
- **”Agriculture In Israel.”(brosjyre)**
- **Topsoil and sivilation”** Carter and Dahle, USA.

En liten brosjyre med sentrale sitater er også utarbeidet av JH.

- **Steder å besøke:**
- **Jødiske nasjonalfond i Jerusalem**
- **Neot Kedumim. Bibelsk landskapsreservat.**
- **Ben Gurions hjemsted og Sed Bouqer, masse interessant**
- **Gilat planteskole utenfor Ber Sheva**
- **De store skogene i Negev og limanene i ørkenen og savanisation rundt Bersheva.**
- **Dead Sea Work ved Dødehavet.**
- **En masse andre steder med eminent forvaltning av skaperverket.**

* * *

Det var en meget nyttig dagskonferanse 28.8.2012 med folk som hadde erfaring fra Etiopia, Kenya, Tanzania og fl. Andre land.

Enklere kan det ikke sies hva som er forskjellen på verdens makt og ødeleggelse av skaperverket og Guds samling av jødene og gjenreisning av skaperverket.

Vi ref til:

1. Moseb. 2, 8 og 3,23 og Mika 4,1-7.

Innlegg på konferansen ”Plant et tre” på Hornnes 28.8.2012.

Av sivil agr Jørgen Høgetveit

Skogens betydning for økologisk balanse er mitt tema på 20 min.

Første spørsmål blir da:

Hva er økologi?

Fra "Ecology in the Bible" 1974 av Nogah Hareuveni sammen med Helen Frenkley gjengir en litt av innledningen:

"Menneskets forståelse av sammenvevningen av alle komponenter av naturen måtte vente på at den radikale religiøse tro viste seg: **monoteismen**.

Slik den er presentert i Bibelen, ser monoteismen alt samspillet mellom organismer og deres miljø som en enhet, skapt og satt i bevegelse av En Eneste Makt.

Når man er klar over dette samspillet, er det selve **nøkkelen til forståelsen** av et lite utforsket og i stor grad ukjent område - **økologien i Bibelen**. **Det er nøkkelen, faktisk, til å forstå den fulle betydningen av "økologi" pr def.:** "- en gren av vitenskapen opptatt med samspillet mellom organismene og deres miljø/omgivelser." (Webster Seventh New Collegiat Dictionary.)

Økologi har også sin ordrot i det greske euccos, altså bolig, hus. Og da kan vi videre snakke om "Det norske hus", eller det "Etiopiske hus" Logi er jo læren om. Og økonomi betyr forvaltning i huset. I denne forvaltningen i huset og samspillet er skogen helt fundamental. La meg bli konkret og fortelle ut fra egen erfaring:

ringer og videre ekspansjon av misjonsarbeid som de selv kan drive - som Norge ble i stand til etter H.N. Hauge og vennene hans i gjenreisningen av det lut-fattige Norge fra 1800 med barnevandringer (1830—1910), sykdom osv.

7. Like glad ble jeg da jeg begynte å få kontakt med "Plant et tre" – noe som var etter mitt hjerte og som jeg nok må si at jeg hadde møtt lite forståelse for hos andre aktører enn Kjetil og noen få til. **Enøyd ekspertise er farlig, for den mister fort helhet og perspektivene.** Får dette prosjektet utvikle seg videre **på den rette åndelige basis som H. N. Hauge la** med ånd og hånd på rett måte – kan dette bli av stor betydning for våre fremtidige misjonsnasjoner – ikke minst i verdens nest største lutherske kirke, Mekane Yesus kirken i Etiopia med 5,8 millioner kristne. **Dette er fundamentalt misjonsarbeid som setter menneskene i stand til å ta vare på hverandre og bygge menigheter med kraft til å bringe det gode åndens og håndens budskap videre ut som H.N. Hauge startet det i Norge.** (Dessverre glemmer ofte kua at den har vært kalv) **Euccos det nasjonale hus må settes i orden. Det er god total økologi, men et stort arbeid ligger foran oss.** Takk for oppmerksomheten.

* * *

(En kommer senere med en større Powerpoint på 36 bilder om temaet som kan bestilles som papirutgave eller på nettet som pdf-file. Den er snart ferdig og vil koste ca. kr. 100,-. Bestilles på AKF/Krossen Media pb. 196, 4734 Evje eller akf-evje@online.no)

•

hele verden. **(5 se skisse bondefamilie)**

Forklaring til skissen: Familien i sentrum stående på sine ressurser. Trekanten er den økonomiske ramme – men i denne sammenheng er **det den ytre ramme av naturressurser som vi drøfter – svikter den, svikter alt** av mat, råstoffer og miljø og bondens livs- og produksjonsgrunnlag over hele verden.

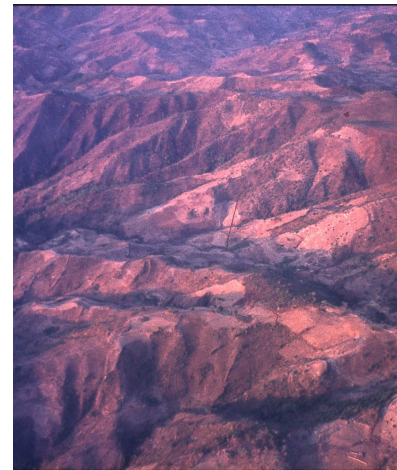
Vi har nå snakket om de store viktige ytre rammebetingelser som dreier seg om naturen med skog og økologi som bonden over hele kloden må prøve å produsere innenfor – ofte med liten forståelse fra storsamfunnet.

Men vi må forstå helheten og gripe saken rett an om vi skal hjelpe de mange misjonsland vi arbeider i. Og her er **skogreisning sentral** – som det var det i det nedbeitede og avskogede **”Norske hus” rundt 1920 og i Israel fra 1876** da Mark Twain reiste gjennom landet og skildret et totalt ødelagt land. **Nå må det ene gjøres og det andre ikke lades ugjort, men man må ikke fortsette videre fremover og glemme naturfundamentet og hva folk skal leve i og av.**

6. Avslutningsvis må jeg si at de senere årene har det gledet meg de mange mailene jeg har fått fra Kjetil med oppstilling av planteskoler som er startet, alle mulige frukttrær og andre trær som settes ut i Konso og Yavelloområdet. Det øker tilgang på frukt og også grønnsaker og byggemateriale de trenger, **ved** og m.m. - **og dermed motstandskraft og forebygging av sykdom (profylakse) og derfor bedre helse og arbeidskraft.** Så kan det skapes overskudd også for andre invest-

1. Jeg kom til Etiopia 12. sep. i 1974 (dagen de tok Keiseren og revolusjonen begynte) Jeg arbeidet der til siste runde senhøstes 1975 som Development sek ved Synodesenteret i Awasa. Reiste mot slutten ca. 1 mnd sammen med Trygve Haugeland som skulle vurdere prosjektene jeg hadde planlagt. Det var vel med sikte på finansiering av NORAD.

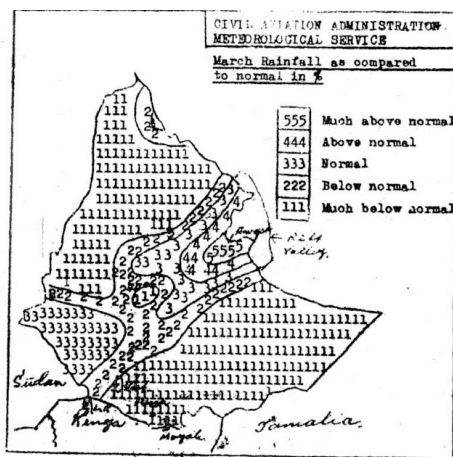
Fløy med småfly (Gustav og sønnen Erik von Rosen) samt andre småfly over store deler av Syd-Etiopia og så hvordan landskapet lå avskoget som et ”slaktet dyr” (rød laterittjord) utsatt for ødeleggende klimakrefter. **(1. Bilde fra Konso/ total avskoging og (1a) erosjon i Mali)**

Bildet øverst til v. er tatt fra fly over heiene omkring utløpet fra elven Seggen syd for Konso. Landskapet er totalt ødelagt med voldsom erosjon

Nederste bilde er fra Mali og viser også kraftig vannerosjon. Alt dette er som kreft i landskapet, men med planmessig og stor innsats kan mye settes i stand igjen som det bl.a. har skjedd i Israel.

Rainfall Review Of March '75

In March this year most of the country showed much reduced rainfall. The areas which had normal or above normal rainfall were the lower Awash Valley and the nearby escarpments. Northern Shewa — Southern Wollo — Eastern Gojjam and most of Keffa and Ehababor provinces. March is normally one of the important rainy months particularly in the provinces of Wollo, Shewa, Amhara, Sidamo, Gessu-Gofa and Hararge. This dry condition will have adverse effect in most of these areas both to cropping and livestock agriculture.

month of May and the Kiremt season will have normal or above normal rainfall conditions in most of the agriculturally important areas. This will be further verified as soon as the study is completed.

Takhe

2. I Addis Abeba traff jeg en meteorolog som ga meg dette kartet (2 nedbør Etiopia bilde over) som viste nedbøren over landet. Han sa: I tørkeårene har vi ikke fått mindre nedbør over landet, men den er så galt fordelt. Der det var lite fra før – ble det tørrere – og der det var mye fra før ble det storflom. Avskogede plan (1) fikk hard tørke. Årsaken var som Norderhaug i World Watch Inst. skrev i "Nødens ansikt" at en **skogdekt**

Bildet til v. viser nedbørsbilde over Etiopia i mars 1975.

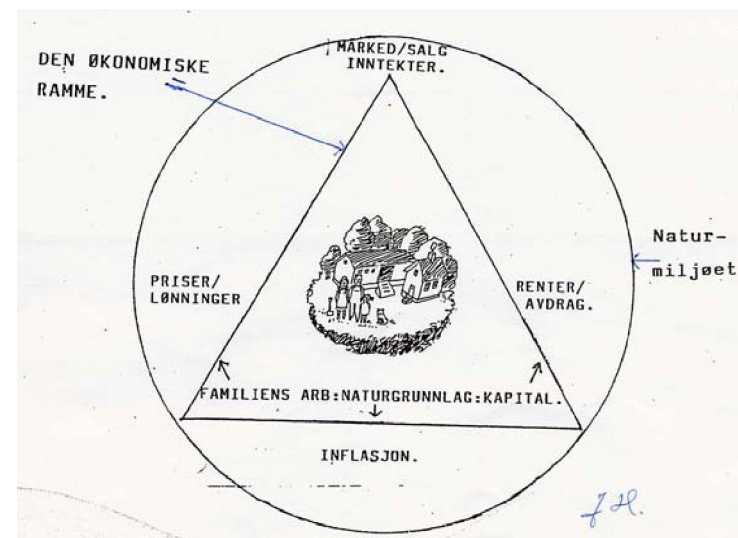
Planene i de store avskogede områdene i syd og nord og mot Sudan i syd — har fått langt under normal nedbør.

Et mindre område i høylandet mot øst har fått langt over normal. Altså tørke og kjempeflommer er resultatet.

bruksdep. Jeg ble overbevist om at disse folkene kunne det og visste hva de gjorde fra den grunnleggende tenkning til den praktiske utførelsen med å gjøre ørkenen levelig igjen med limaer (18-20 trær, senker temp ca. 18 grader) til savanisation, konturering av landskapet osv. Det var en fryd å snakke med sjefen for gjenreisningen av Negev ved planteskolen i Gilat: Nehemias. Han hadde bl.a. vært i Sinai og undervist egypterne om skogreidning. Mange søker til Israel nå for slik kunnskap.

(Evt litt om hans interessante filosofi om tiden tillater det.) Du kan lese mer om det i nevnte artikkel som kommer lengre ute. De drev gjenreisning av livets fundament!

5. I disse rammebetingelser skal altså bonden få noe

til å spire og gro. Bonden er i prinsippet den samme over

Dette fører til underskudd av mat, råstoffer, miljø o.m.a. og det blir **sult for de fattige og "land-grabbing" for de rike** i stadig økende fart kloden rundt. Kinesere og arabere ligger først i løypa, med pengemakt og avskogede arealer i hjemlandene deres.

Far skrev to store artikler i Agder Tidend i 1938 om avskogingen i Mansjuria (nå Kina) og katastrofene fulgte. (Kjøp og les "Topsoil and zivilisation" Carter and Dahle USA, så vil du forstå mye mer)

4. Dette dere nå får presentert på ca. 20 min, er **bare en skisse** – men det ligger **solide vitenskapelige artikler bak i salen som dere kan ta med dere**. Jeg har fått dem fra en forsker på UMB/Ås, og artiklene synes å være skrevet av habile forskere.

Det ligger en god del annet materiell på det ene bordet nærmest meg. Det er gratis. På bordet nærmest veggen er det nyttige hefter som koster litt, men som ser **tingene mer i sammenheng**. Forståelse av **helheten er helt avgjørende for adekvat reaksjon og hjelp**. **Mye hjelp har ikke hatt den nødvendige "kjærlighet med innsikt og dømmekraft."**

Like før denne konferansen – laget jeg et lite hefte med utvalgte sitater som kort dreier seg om **sentrale sitater om temaene fra skog til jord til produksjon til mat-bord med helse og arbeidskraft**. Ikke minst understreker en fyldig artikkel den **jødiske tenkning** om dette – en artikkel som snart kommer på trykk i et Israelblad. (Dette legges ut som pdf-file etter offentliggjøring.)

Jeg fikk et stipend av fagforeningen min i 1985 og reiste rundt i Negev sammen med et par stykker fra Land-

overflate absorberte ¾ av vannet og bare ¼ rant vekk! I tillegg var lufta over et skogdekt **landskap fuktigere og kjøligere (albedo ble lavere)** – og derfor fordampet vannet som kom fra havet videre innover i landet - om ikke skogene var hogd ned. Var skogene fjernet, brøt man vanntransporten og fordelingen av nedbøren, enkelt sagt. Riktignok skal det store skogvidder til for å endre makroklima, men sannelig er verdens skoger også hogd. Etiopia hadde for få titalls år siden 40-50% dekning – nå ca. 3%. Dette er et ganske komplisert biologisk bilde – men uhyre viktig for alt liv.

(3 bilde om vannhusholdningen)

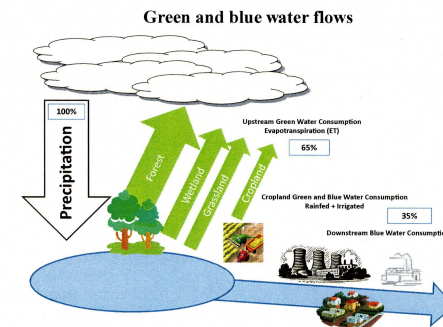

Fig. 1 Green and blue water flows adapted from Falkenmark (2009).

© 2011 Blackwell Publishing Ltd, *Global Change Biology*, 18, 806–820

Alt vann 100 % kommer fra havet med skyene. Skogene - største grønne pil— returnerer mye av vannet tilbake og innover i landet. Blå piler er menneskenes forbruk.

Vannet og vannhusholdningen er fundamentalt viktig for alt liv. Ferskvann er det bare ca. 2% av og bare 0,014% er tilgjengelig. Resten i underjordiske reservoarer og bundet i is. Vannhusholdningen forstyrres lett.

Skogen absorberer altså og transporterer videre med god fordeling. Brudd skaper store problemer. Gjelder for store deler av verden i dag.

Skogdekt areal bygger i tillegg opp **grunnvannsstanden** og slipper vannet gradvis ut i elvene slik at det blir mulig å gjøre seg nytte av det i planteproduksjonen og menneskets vannhus-holdning, og **de store flommene blir borte**. Å lage **brønner og sisterner** med økt beitetrykk uten å reparere landskapet med skogplanting, fører oftest bare til mer ødeleggelse.

3. Flere andre faktorer som skogdekket er viktig for og gjør at skogen skaper **økologisk balanse som skal til i en natur hvor alt til syvende og sist henger sammen, som sitert. Makro- og mikroklima for planter, dyr og fugler påvirkes sterkt av skogen. Skogene er borte, miljø og livet er borte!**

Skogen bryter opp vinden og demper vindhastigheten og vinderosjonen. (Eks.: Dustbowl i USA omtalt i "Vredens druer" av Steinbeck, skildrer et slikt økologisk sammenbrudd) Den senker – som jeg nevnte - også albedo (utstrålingen) over landskapet, og det fører til at skyene slipper nedbøren tidligere og fordeler nedbøren bedre.

Temperaturen over et **avskoget landskap** er varmere og luftstrømmen **tvinger skyene høyere opp og lengre inn før de slipper vannet der det er for mye fra før, nevnt tidligere**. Flomvegger på opptil 8 m reiser seg fra Etiopia mot Somalia og soper med seg det meste, meldte avisene. Omofloden i Vest-Etiopia. hadde en flom som tok ca. 800 menneskeliv for få år siden.

"Uten skog intet liv". Dette har jødene forstått og JNF (KKle I) har helt fra starten i Israel satset på gjenreising av skogene. (250 millioner trær – eneste grønne land i

Midt-Østen) Israel har 5 klimasoner og har store plantninger i meget tørre områder uten kunstig vanning! Store deler av Asia, India, Araberverdenen og Nord-Afrika er mer eller mindre avskoget med flom og tørke – med de enorme konsekvenser det fører med seg. (Se "Topsoil and sivilization" Carter and Dale, USA) **(4 Aft.p bilde)**

150 år

Aftenposten

Skulle det knipe i fremtiden, vil jeg alltid vite at det er mulig å skrive en roman på seks hundre sider på åtte uker, og komme unna med det.

Les intervjuet med Karl Ove Knausgård. DEL 1 - side 12 og 13

FREDAG 4. juni 2010 Uke 22 Nr. 209 151. årgang Nr. 25

A-MAGASINET I DAG

Bonus
Prøv å vinne stort løst!

Pengepremie
Ikke alle skjønner hvor for toppledere trenger ekstra belønning for å gjøre jobben sin.

Drømmen om et bedre liv
Disse to mennene fra Mali og Sierra Leone hadde håpet å finne det i Barcelona. Men båten sank på veien.

Hver mann sin myte
Er du ikke omspunnet av myter, gjelder ingen å skrive biografi om deg.

VIL SIKRE AMBASSADER
Utenriksdepartementet mener politiet under vurderer risikoen for at demonstrasjoner kan føre til alvorlige situasjoner ved ambassader. Det fryktes at forholdet til berørte land skal bli skadelidende.
DEL 1 - side 4 og 5

«De pekte våpnene mot oss»
Randi Kjos var en av de tre norske aktivistene om bord på nødhjelpsskipet «Mavi Marmara», som ble berørt av israelske soldater. Nordmennene var midt i dramet da de ble drept.
DEL 1 - side 12 og 13

SPANIA ER STORFAVORITT
Om en uke sparkes første ball i gang under VM i Sør-Afrika. Syv av ni internasjonale spillere som Aftenposten sjekket i går tror svaret Spania kommer til å vinne finalen 11. juli.
DEL 1 - siste side

Jorden forfaller i høyt tempo

«Vi er sjokkert, ikke bare over omfanget av ødeleggelsene, men først og fremst over med hvilken hastighet disse ødeleggelsene pågår»
Christian Nolleman leder i FN's miljøprogram

Dystert. Klodens naturressurser ødelegges i en fart som ryster FN. 60 prosent er skadet eller ødelagt.

Håp. Den gode nyheten er at økonomiske beregninger viser at det er enorme verdier å vinne på å sette i stand de økosystemene som har brutt sammen.
DEL 1 - side 8 og 9